

1

M-am hotărât definitiv și irevocabil să devin avocat în momentul în care mi-am dat seama că tatăl meu ura această profesie. Eram un adolescent greoi, jenat de stângăcia mea, frustrat de viață, îngrozit de pubertate, la un pas să fiu expediat de tatăl meu la o școală militară, din cauza neascultării. Fost ofițer în Marina Militară, el considera că băieții trebuie să trăiască sub amenințarea biciului. Mă cam obrăznicisem și eram total refractar la disciplină, iar el a găsit soluția să mă trimită, pur și simplu, departe de casă. Și au trecut mulți ani înainte ca eu să îl iert.

Tata era însă și inginer și lucra șaptezeci de ore pe săptămână la o companie care făcea, printre altele, scări. Acestea fiind, prin natura lor, niște dispozitive periculoase, firma cu pricina a devenit adesea ținta urmăririlor penale. Și cum tata se ocupa de proiectare, era mereu ales să-i susțină cauza în procese și în depoziții. Nu pot să spun că îi găsesc vreo vină în această privință, dar eu am ajuns să-i admir pe avocați tocmai pentru că reușeau să-i facă viața amară. Își petreceau opt ore ciorovăindu-se cu ei, apoi, îndată ce intra pe ușă, înșfăca sticla cu Martini. Nu saluta. Nu îmbrățișa pe nimeni.

Nu mânca nimic. Cam o oră, nu făcea altceva decât să injure, în timp ce „rădea” patru porții de Martini, după care cădea lat. Unul dintre procese durase trei săptămâni și când s-a terminat cu un verdict zdrobitor împotriva companiei, mama a chemat doctorul și l-au ținut ascuns într-un spital o lună întreagă.

Mai târziu, firma a dat faliment și, bineînțeles, întreaga vină a fost aruncată asupra avocaților. N-am auzit nici măcar o dată vreo discuție în care să se facă și cea mai mică aluzie la faptul că proasta organizare ar fi putut contribui, într-un fel sau altul, la dezastru.

Băutura i-a acaparat viața și a devenit depresiv. Ani de zile n-a mai avut un serviciu stabil, ceea ce m-a cam dat peste cap, pentru că am fost obligat să fac pe chelnerul și să livrez pizza la domiciliu, ca să-mi pot termina colegiul. Cred că n-am vorbit cu el mai mult de două ori în timpul ultimilor mei ani de studiu, înainte de facultate. În ziua-când am aflat că am fost admis la drept, m-am întors mândru acasă cu vestea cea mare. Mai târziu, mama mi-a spus că asta l-a ținut vreo șapte zile la pat.

La două săptămâni după vizita mea triumfătoare, tocmai când schimba un bec în magazie (jur că asta-i adevărul), scara de sub el a cedat și a căzut în cap. A zăcut un an în comă, într-o casă de sănătate, până când cineva s-a îndurat și a deconectat aparatele. La câteva zile după funeralii, i-am sugerat mamei să deschidem un proces, dar ea n-a prea fost încântată de idee. Pe lângă aceasta, am avut mereu bănuiala că, atunci când a căzut, tata era ușor matolit. Cum nu câștiga nimic, în sistemul nostru mercantil viața lui avea o valoare economică neînsemnată.

Mama a primit nici mai mult, nici mai puțin de cincizeci de mii de dolari de la asigurări și s-a recăsătorit aiurea. Tatăl meu vitreg e genul de om sărac cu duhu', un funcționar de

postă, pensionar, din Toledo; cei doi își petrec mai tot timpul topăind dansuri populare și călătorind într-un Winnebago. Eu, unul, păstrez distanța. Mama nu mi-a dat nici un sfanț din banii pe care i-a primit; a zis că asta-i tot ce are ea pentru viitor și, odată ce mă dovedisem în stare să trăiesc din nimic, îi plăcea să creadă că nici nu mai aveam nevoie de ceva. Apoi, mi se oferea o perspectivă frumoasă de câștig, pe când ei, nu. Sunt sigur că Hank, noul ei soț, îi împuia capul cu tot felul de sfaturi în materie de bani. Drumurile noastre or să se mai încrucișeze într-o bună zi – al meu cu al lui Hank.

Voi termina dreptul în mai, de-acum într-o lună deci; apoi îmi voi susține examenul de intrare în barou, în iulie. Nu voi absolvi cu surle și trâmbițe, deși mă aflu undeva în prima jumătate a promoției mele. Singurul lucru deștept pe care l-am făcut în trei ani de drept a fost că mi-am planificat cursurile grele, obligatorii, la început, așa încât puteam să-mi fac de cap în ultimul semestru. În primăvara aceasta, orele mele sunt o bagatelă – legislație sportivă, artistică, selecțiuni din „Codul lui Napoleon” și, ceea ce îmi place mie cel mai mult, „Problemele legale ale vârstei a treia”.

Tocmai această ultimă alegere m-a adus aici, pe un scaun șubred, la o masă rabatabilă amărâtă, într-o clădire din metal, înăbușitoare și umedă, în care mișună tot felul de specimene ciudate de „seniori”, cum le place să li se spună. Deasupra singurei uși vizibile, se află o firmă scrisă de mână, care specifică măreț că acesta este Sediul Cetățenilor Seniori Grădina cu Chiparoși, dar, în afară de nume, nu vezi nici urmă de flori sau de verdeață. Pereții sunt cafenii și goi, cu excepția unei fotografii vechi și decolorate a lui Ronald Reagan, într-un colț, între două stegulețe triste – unul cu stele și dungi, celălalt aparținând statului Tennessee. Clădirea e mică, întunecată și mohorâtă, construită, desigur, în grabă, din bruma de dolari rămași vreodată disponibili de la buget.

Mâzgălesc ceva pe o agendă juridică, de teamă să nu mă uit la mulțimea aceea de pe scaunele pliante aplecată în față.

Trebuie să fie vreo cincizeci în sală, o amestecătură de negri și de albi, în aceeași proporție, vârsta medie, cel puțin șaptezeci și cinci, câțiva orbi, vreo zece în scaune cu rotile, mulți dintre ei cu aparate auditive. Ni s-a spus că se întâlnesc aici în fiecare zi, la prânz, pentru o masă caldă, câteva cântece sau cu ocazia vizitei câte unui candidat politic disperat. După vreo două ore petrecute în societate, vor pleca acasă și vor începe să numere clipele până vor reveni. Profesorul nostru ne-a spus că acesta e momentul cel mai luminos al zilei pentru ei.

Am făcut cumplită greșeală să sosim chiar în timpul mesei. Ne-au așezat pe toți patru într-un colț, împreună cu îndrumătorul nostru, profesorul Smoot, și ne-au examinat îndeaproape, în timp ce ciuguleam din puiul acela conservat în neopren și mazărea congelată. Jeleul meu era galben și lucrul acesta fu imediat observat de un țăp bătrân cu barbă, pe nume Bosco, așa cum era mâzgălit pe ecusonul lui înfipt deasupra buzunarului murdar al cămășii, după formula de introducere „Bună, mă cheamă...”. Bosco balmăji ceva despre jeleul galben, iar eu i-l oferii imediat, împreună cu puiul, dar domnișoara Birdie Birdsong puse mâna pe el și îl împinse cu brutalitate înapoi, pe scaun. Domnișoara Birdsong are vreo optzeci de ani, dar e foarte vioaie pentru vârsta ei și se comportă ca mamă, dictator și gardă de corp a acestei organizații. Manipulează mulțimea ca un comandant de oști veteran, îmbrățișându-se, bătându-se amical pe umăr și maimuțărindu-se cu alte doamne micuțe, cu părul albastrui, râzând strident, fără să îl piardă, între timp, din ochi pe Bosco care este, fără îndoială, poznașul clanului. Îi țin o teorie pentru că jinduise la porția mea, dar, câteva secunde mai târziu, îi puse

sub nas un castron plin cu gelatină galbenă, pe care el îl goli folosindu-se de degetele lui boante.

Trecu o oră. Aceste suflete moarte de foame își luară prânzul, îmbuibându-se cu șapte feluri de mâncare, de parcă nu mai aveau nici o speranță să mai vadă vreodată ceva comestibil în fața ochilor. Își mișcau furculițele și lingurile tremurătoare înainte și-napoi, în sus și-n jos, ca și cum ar fi fost pline cu nestemate. Timpul nu mai conta absolut deloc. Uriau unul la altul, când îi irita vreun cuvânt. Scăpară atâta mâncare pe jos, încât n-am mai suportat să-i privesc. Mi-am terminat până și piftia. Bosco îmi urmărea, la fel de pofticios, fiecare mișcare. Domnișoara Birdie se flutura prin încăpere, ciripind când de una, când de alta.

Profesorul Smoot, un intelectual nătăflet, cu papion strâmb, cu părul vâlvoi și cozondraci roșii, stătea plin de mulțumirea omului care tocmai a terminat de mâncat o masă pe cinste și admira binevoitor scena ce se derula în fața noastră. E o persoană blândă, pe la cincizeci și ceva de ani, dar cu melicuri foarte asemănătoare cu ale lui Bosco și ale prietenilor lui, și care a predat timp de douăzeci de ani, toate drăguțele de cursuri refuzate de ceilalți profesori și rareori alese de studenți. „Drepturile copiilor“, „Legislația infirmilor“, „Seminarul asupra violenței în familie“, „Problemele bolnavului psihic“ și, desigur, „Legislația babalâcilor“, cum i se spunea acestui curs, atunci când Smoot nu era de față. Cândva, plănuise o prelegere care să se numească „Drepturile fetei nenăscut“, dar aceasta atrăsese după sine atâtea controverse, încât profesorul dăduse repede bir cu fugiții.

Ne-a explicat din prima zi că scopul cursului era să ne prezinte oameni reali, cu reale probleme legale. După părerea lui, toți studenții intră la drept cu o anumită doză de idealism și cu dorința să fie de folos marelui public, dar după trei ani de competiție dură, nu ne mai pasă de nimic, afară de o

slujba potrivită, la o firmă adecvată, la care să devenim, în șapte ani, parteneri și să câștigăm parale multe. În privința asta, are dreptate.

Materia în cauză nu e prea solicitată, așa că la început am fost unsprezece studenți. După o lună de prelegeri plicticoase și de pledoarii constante în favoarea disprețului pentru bani și a muncii gratuite, ne-am imputinat până la patru. E un curs fără nici o valoare, socotit doar la două ore și nu-ți cere aproape nici un efort. Tocmai de aceea m-a atras. Dar dacă s-ar prelungi mai mult de o lună, mă îndoiesc, la modul absolut serios, că l-aș mai putea suporta. În momentul de față, urăsc facultatea de drept. Și am dubii îngrijorătoare, în legătură cu practicarea justiției. E prima mea confruntare cu clienți în carne și oase și sunt înspăimântat. Cu toate că posibilitățile clienți din fața mea sunt bătrâni și infirmi, se holbează la mine de parcă aș fi întruchiparea marii înțelepciuni. La urma urmei, sunt aproape avocat, port costum închis la culoare și am în față agenda aceasta juridică pe care desenez pătrate și cercuri, iar chipul mi-a încremenit într-o încrețitură inteligentă, așa că trebuie să fiu în stare să-i ajut. Lângă mine, la măsuta pliantă, stă Booker Kane, un negru – cel mai bun prieten al meu de la facultate. Și el e la fel de înspăimântat. În fața noastră, pe niște cartoane îndoite, ne sunt scrise numele, cu negru: Booker Kane și Rudy Baylor. Asta sunt eu. Lângă Booker, se află podiumul în spatele căruia chițăie domnișoara Birdie, iar dincolo de el, altă masă cu cartonase de identitate, care atestă prezența lui F. Franklin Donaldson al Patrulea, un căcăcios cu pretenții. De trei ani încoace nu face altceva decât să își tot lipească la inițiale și la numere înainte sau după numele său. Lângă el, o puțoare veritabilă, N. Elizabeth Erickson, gagică pe cîste, care se îmbracă în costume cu dungulițe la care își asortează

cravate de mătase și câte un epolet enorm pe umăr. Mulți dintre noi o suspectăm că poartă și suspensor.

Smoot se sprijină de perete, în spatele nostru. Domnișoara Birdie face tot felul de anunțuri, rapoarte spitalicești și necrologuri. Țipă la un microfon cu un sistem sonor care funcționează remarcabil. În fiecare colț al încăperii, atârna câte un difuzor și vocea ei pătrunzătoare bubuie și trăsnește din toate direcțiile. Aparatele auditive pocnesc și sunt scoase din urechi. Pentru moment, nu mai doarme nimeni. Astăzi se anunță trei necrologuri, iar când domnișoara Birdie termină ce-avea de zis, văd câteva lacrimi pe obrajii celor prezenți. Doamne, te rog nu lăsa să mi se întâmple și mie una ca asta! Te rog, mai da-mi vreo cincizeci de ani de muncă și de bucurie, după care-o moarte fulgerătoare, în somn.

În stânga noastră, lângă perete, prinde viața pianista. Își întinde partiturile pe grătarul de lemn din fața ei. Domnișoara Birdie se crede un fel de analist politic și chiar în clipa când începe să protesteze împotriva unei propuneri de creștere a taxelor de vânzare, pianista atacă partitura. „Frumoasa Americă”, mi se pare. Se aruncă plină de savoare, furtunos, asupra transunerii zăngănită a refrenului de început și babalâcii înșfacă iute culegerile de imnuri și așteaptă să se ajungă la primul vers. Domnișoara Birdie nu pierde nici o măsură. Acum, devine dirijorul corului. Își ridică mâinile, apoi bate din palme, să atragă atenția și începe să și le fluture în toate părțile, intonând prima notă. Cei care se simt în stare, se ridică, încet, în picioare.

Hălălăiala se stinge dramatic la al doilea vers. Cuvintele nu le sunt prea cunoscute și majoritatea amărăților astora nu-și văd nici lungul nasului, așa că partiturile nu le sunt de nici un folos. Gura lui Bosco se închide brusc, dar continuă să mârâie sonor, cu fața spre tavan.

Dintr-odată, pianul se oprește, pentru că partiturile cad de pe grătarul de lemn și se împrăstie pe dușumea. Sfârșitul cântecului. Toată lumea rămâne cu ochii ținți la pianista care, binecuvântată fie, pocnește din degete și începe să moșmondească pe la picioare, pe unde i s-a adunat toată muzica.

– Mulțumim! chelălăie domnișoara Birdie la microfon, în vreme ce toți cad la locurile lor. Mulțumim. Muzica e un dar minunat. Să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru muzica frumoasă.

– Amin! răcnește Bosco.

– Amin! repetă altă relicvă, tremurând din cap, în rândul din spate.

– Mulțumim, zice domnișoara Birdie.

Se întoarce și ne zâmbește lui Booker și mie. Ne sprijinim amândoi în coate și ne mai uităm o dată la mulțime.

– Și-acum, zice ea pe un ton dramatic, să ne continuăm programul. Suntem foarte fericiți să-l avem din nou printre noi pe profesorul Smoot, împreună cu unii din studenții săi străluciți și chipeși.

Își întinde mâinile vestejite spre noi și îi zâmbește lui Smoot, arătându-și dinții galben-cenușii. Acesta își croiește liniștit drum alături de ea.

– Nu-i așa că sunt frumoși? întreabă ea, arătând spre noi. Apoi continuă la microfon: După câte știți, profesorul Smoot predă dreptul la Universitatea de Stat din Memphis, acolo unde a studiat și fiul meu mai mic, știți, dar n-a terminat; și, în fiecare an, profesorul ne vizitează aici cu unii din studenții dumnealui care vor da ascultare problemelor dumneavoastră juridice și vă vor sfătui de bine, așa cum au făcut-o mereu; și, trebuie să adaug, fără plată.

Se întoarce și îl mai învrednicește pe Smoot cu un surâs viguros.

– Domnule profesor Smoot, în numele grupului nostru, **vă spunem bun venit la Grădina cu Chiparoși. Vă mulțumim că vă aplecați asupra problemelor cetățenilor seniori. Vă mulțumim. Vă iubim.**

Se dă jos de pe podium și începe să bată vajnic din palme și să dea din cap plină de solitudine către tovarășii ei; dar **nici un suflet, nici măcar Bosco nu ridică o mână.**

– E măreț, murmură Booker.

– Cel puțin, e iubit, îi răspund eu printre dinți.

Stau aici de zece minute. Abia au mâncat și observ deja **câteva pleoape grele. Până va termina Smoot ce-are de zis, toată lumea o să sforăie.**

Profesorul pornește spre podium, potrivește microfonul, **își drege glasul și așteaptă ca domnișoara Birdie să ia loc în rândul din față. În timp ce ea se așază, îi șoptește furioasă unui domn palid de alături:**

– Trebuia să fi aplaudat!

Dar el nu aude.

– Mulțumesc, domnișoară Birdie, schelălăie Smoot. E tot **de-auna o plăcere să vin în vizită la Grădina cu Chiparoși.**

Glasul îi sună sincer și n-am nici o îndoială că profesorul Howard L. Smoot se simte, într-adevăr, privilegiat că e **aici, în clipa aceasta, în inima acestei clădiri dărăpănate, în fața acestui grupuleț trist de babalăci, cu numai patru studenți care au rămas, din întâmplare, la cursul lui. Smoot trăiește pentru asta.**

Ne prezintă. Mă ridic repede cu un zâmbet scurt, apoi mă întorc la locul meu și chipul îmi încremenește iar într-o încredunțare inteligentă. Smoot vorbește despre îngrijirea sănătății și despre reducerile bugetare, despre testamente, despre scutirea de taxe de vânzare, despre bătrânii agresati și despre plăți de asigurare. Cei din sală cad ca muștele. Fisurile sistemului de asistență socială, legislația aferentă, reglementări